

## **PETNEHÁZI Gábor**

Brutus magyar történetei.

*A Rerum Ungaricarum libri* szöveghagyománya

Gian Michele Bruto (1517–1592) 1574-től egészen haláláig írta monumentális magyar történetét. A *Rerum Ungaricarum libri* Magyarország 16. századi hanyatlásának és a törökkel szembeni bukásának a történetét dolgozta egyetlen narratívába, az eredeti megbízó, Báthory István erdélyi fejedelem, majd lengyel király szándékai szerint azzal a céllal, hogy politikai ellensúlyt képezzen a bécsi udvarral szemben, az európai közvélemény felé pedig egy önálló, alkotmányos Magyarország kontinuos képét reprezentálja. Bár egy változat már 1584-ben bizonyosan elkészült, a mű Báthory életében mégsem jelent meg. Brutus 1587-ben előbb Habsburg szolgálatba állt, majd 1591 év végén Erdélybe utazott, hogy mégis ott adja ki művét, ám ebben a következő év tavaszán bekövetkezett halála megakadályozta. A hányatott sorsú munkát az erdélyi udvar még ki szeretne volna adni az 1590-es években – Szamosközy István ekkor írt hozzá folytatást, illetve a hozzá került kéziratokat kiadható állapotba hozta – de ez a kiadás sem valósult meg. A 2020-ban Trentóban felfedezett, szinte hiánytalan kézirat filológiai vizsgálata révén feltárult a mű keletkezéstörténete és elkülöníthetővé váltak a szöveg különböző szerkesztési fázisai: az eltérő szövegvariánsok (és a mögöttük tapinthatóan változó szerzői koncepció) azonban a kritikai kiadás számára mindenképpen komoly módszertani kihívást jelentenek majd.